

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Důvěra ústavním institucím v březnu 2016

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. - 14. 3. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1079</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>250</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI. 1, PS. 1</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. března 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V reprezentativním šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., byla v březnu 2016 vybraným občanům položena otázka, zda důvěřují základním ústavním institucím.¹ Sledování důvěry ústavním institucím je pravidelnou součástí našich šetření, což nám umožňuje mapovat vývoj názorů veřejnosti v dlouhodobém časovém horizontu.

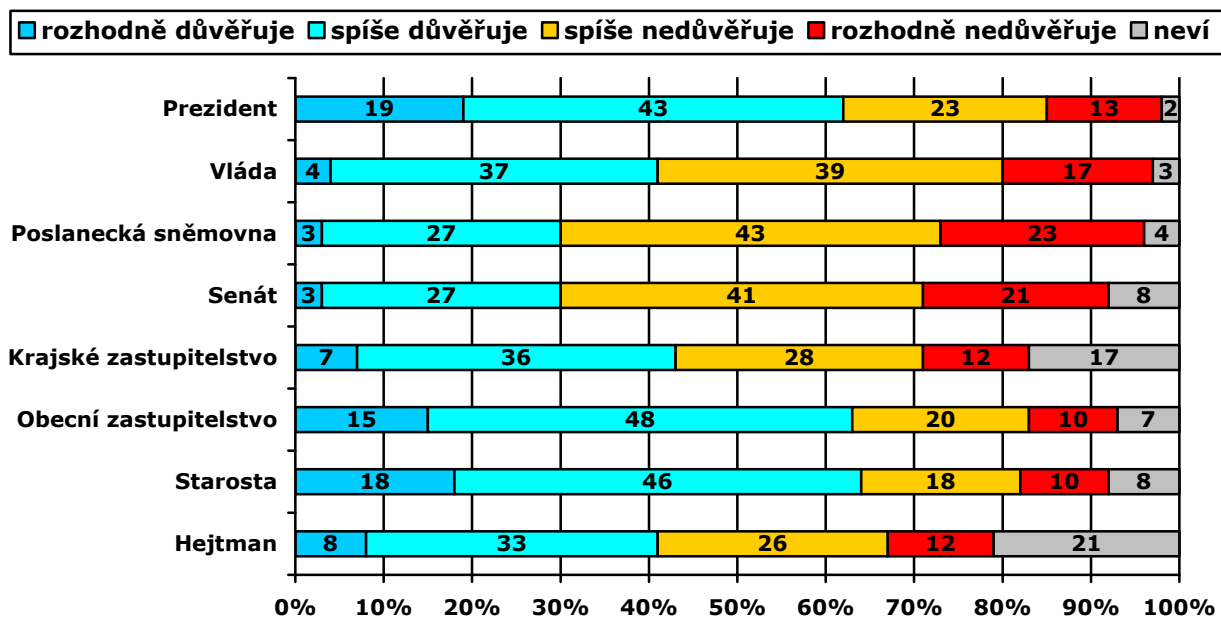
Jak ukazují výsledky v grafu 1, v březnu 2016 prezidentovi republiky důvěru vyjadřovalo 62 % občanů, v tom 19 % prezidentovi důvěřovalo „rozhodně“ a 43 % „spíše“. Nedůvěru prezidentovi republiky vyjádřilo 36 % respondentů, v tom 23 % „spíše“ a 13 % „rozhodně“. 2 % oslovených se nedokázala rozhodnout a zvolila odpověď „nevím“.

Vládě v porovnání s prezidentem republiky důvěřuje pouze menšina veřejnosti ve výši asi dvou pětin (41 %), když 4 % dotázaných vládě „rozhodně důvěřují“ a 37 % jí „spíše důvěřuje“. Výrazně nadpoloviční většina (56 %) občanů vládě nedůvěřuje, v tom 17 % jí „rozhodně nedůvěřuje“ a 39 % „spíše nedůvěřuje“. Zbývající 3 % se nedokázala vyjádřit.

Poslanecká sněmovna má důvěru 30 % občanů, přibližně dvě třetiny (66 %) jí nedůvěřují. Senátu rovněž vyjadřují důvěru tři desetiny občanů (30 %), avšak podíl nedůvěřujících je u něj nepatrně nižší, na úrovni o málo více než tři pětiny (62 %).

¹ Otázka: „Řekněte, prosím, důvěřujete prezidentovi republiky, vládě, Poslanecké sněmovně PČR, Senátu PČR, svému krajskému zastupitelstvu, svému obecnímu zastupitelstvu, starostovi vaší obce či městské části, hejtmánovi vašeho kraje (primátorovi, pokud žijete v Praze)?“

Graf 1: Důvěra/nedůvěra obyvatel ústavním institucím (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 14. 3. 2016, 1079 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1a: Důvěra obyvatel ústavním institucím (%) – časové srovnání

DŮVĚRA	III/15	IV/15	V/15	VI/15	IX/15	X/15	XI/15	XII/15	I/16	II/16	III/16
Prezident	47	47	46	45	55	51	56	59	59	59	62
Vláda	45	46	44	45	46	43	46	44	44	40	41
Poslanecká sněmovna	32	34	34	33	35	31	34	35	33	28	30
Senát	33	35	34	33	36	32	34	33	33	30	30
Krajské zastupitelstvo	45	44	43	41	46	43	42	45	43	42	43
Obecní zastupitelstvo	66	64	62	59	64	61	61	61	64	62	63
Starosta	64	63	62	60	64	61	63	64	65	64	64
Hejtman	42	41	38	38	42	39	41	40	40	39	41

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

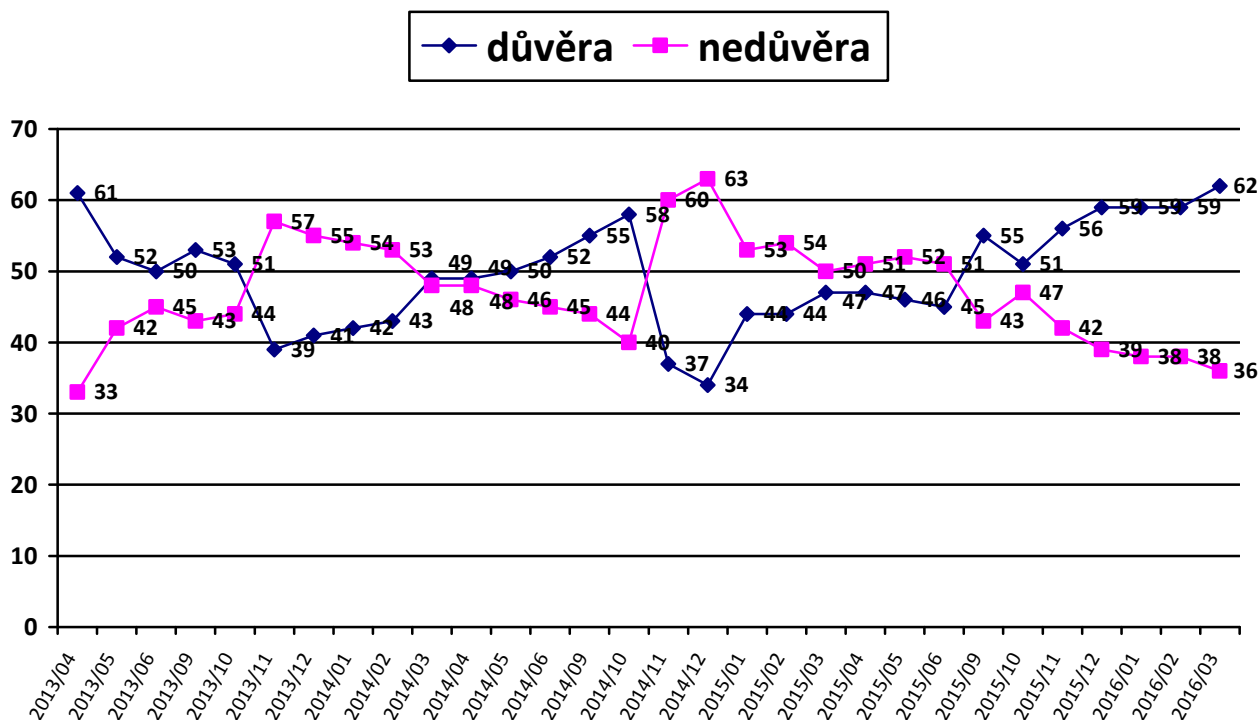
Tabulka 1b: Nedůvěra obyvatel ústavním institucím (%) – časové srovnání

NEDŮVĚRA	III/15	IV/15	V/15	VI/15	IX/15	X/15	XI/15	XII/15	I/16	II/16	III/16
Prezident	50	51	52	51	43	47	42	39	38	38	36
Vláda	51	51	52	52	50	54	51	52	52	57	56
Poslanecká sněmovna	63	63	61	62	60	64	62	61	63	68	66
Senát	59	59	60	59	57	59	59	61	61	61	62
Krajské zastupitelstvo	39	41	41	43	37	41	43	41	41	41	40
Obecní zastupitelstvo	27	31	32	36	31	32	33	34	30	32	30
Starosta	28	30	30	34	30	32	30	30	28	30	28
Hejtman	39	40	41	44	38	40	40	40	38	42	38

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně nedůvěřuje“ a „spíše nedůvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše důvěřuje“ a „rozhodně důvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 2: Vývoj důvěry/nedůvěry v prezidenta (% , duben 2013 – březen 2016)

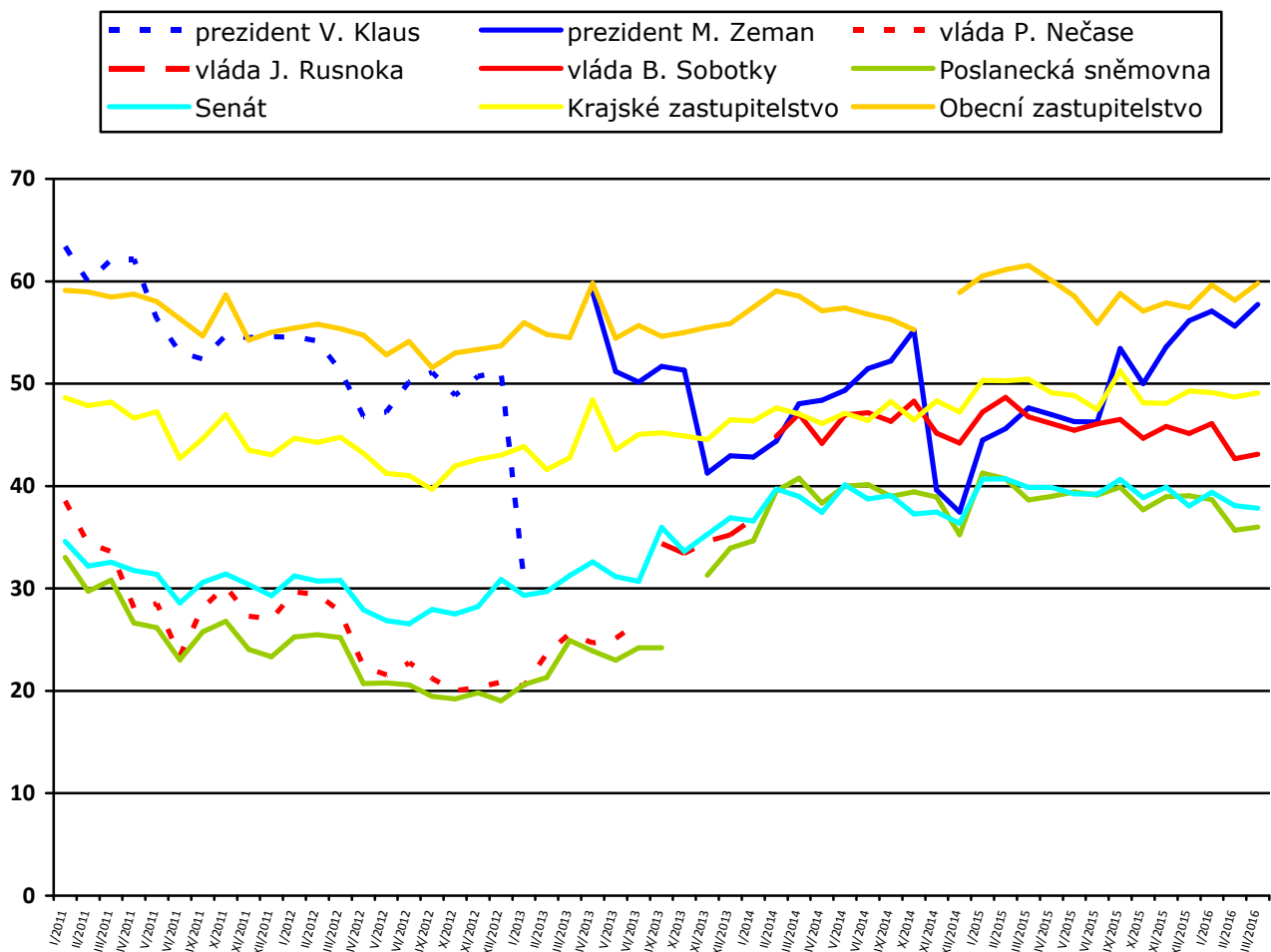

Zdroj: Výzkumy CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Na krajské (a v případě hlavního města Prahy magistrátní) úrovni se podíly důvěry a nedůvěry zhruba vzájemně vyvažují, přičemž momentálně u obou nepatrně převažuje důvěra nad nedůvěrou. Krajským zastupitelstvům 43 % dotázaných důvěřuje, zatímco podíl nedůvěry činí 40 % a zbylých 17 % se nedokáže rozhodnout. V případě hejtmanů (a v Praze primátora) se podíl důvěry pohybuje nepatrně níže, když důvěru zde vyjádřilo 41 % dotázaných, zatímco nedůvěra dosahuje 38 % a zbývajících 21 % oslovených uvedlo odpověď „nevím“.

Podstatně lépe jsou na tom obecní zastupitelstva, případně zastupitelstva městských částí a starostové, jimž důvěřuje více než třipětinová většina občanů. Konkrétně v případě obecních zastupitelstev podíl důvěry dosahoval 63 %, v tom 15 % obecním zastupitelstvům „rozhodně důvěřuje“ a 48 % jim „spíše důvěřuje“. Podíl nedůvěřujících u obecních zastupitelstev činí tři desetiny (30 %), přičemž „spíše“ jim nedůvěřuje 20 % a „rozhodně“ 10 %. Starostové jsou na tom ještě nepatrně lépe, když důvěru jim vyjádřilo 64 % občanů, v tom 18 % „rozhodně“ a 46 % „spíše“, nedůvěra ke starostům pak dosáhla necelých tří desetin (28 %), když 18 % respondentů podle svých slov starostům „spíše nedůvěřuje“ a 10 % jim „rozhodně nedůvěřuje“.

V časovém srovnání, které nabízejí tabulky 1a a 1b, můžeme vidět, že v porovnání s předchozím šetřením z února 2016 mírně poklesla nedůvěra k hejtmanům (o čtyři procentní body), jejíž podíl se tak vrátil zpět na úroveň z ledna 2016. Ostatní změny se pohybují v hranicích výběrové chyby a nelze je považovat za statisticky významné. S výjimkou vlády, u níž se v porovnání s březnem 2015 podíl důvěry mírně poklesl (o 4 procentní body), a hlavně prezidenta, u kterého je důvěra oproti březnu 2015 o 15 procentních bodů vyšší, se přes drobné výkyvy v jeho průběhu za poslední rok důvěra zkoumaným ústavním institucím významně neposunula. Důvěra v prezidenta, jejíž vývoj od zvolení současné hlavy státu zachycuje graf 2, je aktuálně nejvyšší za celé stávající prezidentské funkční období.

Graf 3: Důvěra ústavním institucím v letech 2011 - 2016 (index důvěry)²

Zdroj: Výzkumy CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

U vlády, u Poslanecké sněmovny a v menší míře i u Senátu pak v dlouhodobější perspektivě vidíme podstatné zvýšení důvěry v porovnání s předchozím volebním obdobím PS ukončeným předčasnými volbami na podzim roku 2013. Kritičtější postoje veřejnosti k politice zejména v průběhu roku 2012 se sice nikoli dramaticky, ale statisticky signifikantně promítaly i do přechodného snížení důvěry v krajskou a místní samosprávu (viz graf 3).

Z podrobnější analýzy vyplývá, že prezidentovi republiky častěji důvěřují lidé starší 60 let, důchodci, obyvatelé Moravy, respondenti z Libereckého kraje, věřící katolíci, lidé, kteří se politicky zařazují na levičnou stranu a levý střed, voliči ČSSD či KSČM a lidé spokojení s politickou situací. Naopak nižší důvěru nebo zvýšený podíl nedůvěry prezidentovi republiky šetření zaznamenalo mezi dotázanými ve věku 20 až 29 let, samostatně činnými bez zaměstnanců, respondenty z Čech a zejména z Prahy, ateisty, těmi, kdo se hlásí k pravici, příznivci ODS, TOP 09 či Strany zelených, rozhodnými nevoliči a lidmi nespokojenými s politickou situací.

Vládě častěji důvěřovaly ženy, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé spokojení nebo „ani spokojeni, ani nespokojeni“ s politickou situací, respondenti spokojení se svým životem, občané příznivě hodnotící současnou ekonomickou situaci, respondenti z kraje Vysočina a voliči ANO, ČSSD či KDU-ČSL. Naopak relativně nižší důvěru nebo vyšší

² Index důvěry může nabývat hodnot od 0 do 100 a je vypočítán jako součtový skóre z nezaokrouhlených hodnot procentních podílů příslušných variant odpovědí vynásobených hodnotami 1 (rozhodně důvěřuje), 0,75 (spíše důvěřuje), 0,5 (neví), 0,25 (spíše nedůvěřuje) a 0 (rozhodně nedůvěřuje).

podíl nedůvěřujících vládě šetření ukázalo mezi muži, dotázanými se špatnou nebo „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní, kvalifikovanými dělníky, lidmi kritickými k současné ekonomické situaci, dotázanými nespokojenými se současnou politickou situací, respondenty nespokojenými nebo „ani spokojenými, ani nespokojenými“ s vlastním životem, dotázanými z měst od 30 do 80 tisíc obyvatel, občany Karlovarského kraje, voliči KSČM a rozhodnými nevoliči bez preferované strany.

Poslanecké sněmovně častěji důvěřují lidé hodnotící životní úroveň své domácnosti jako dobrou, respondenti spokojení se svým životem i s politickou situací, lidé příznivě hodnotící současnou ekonomickou situaci, dotázaní z Vysočiny nebo z Olomouckého kraje a voliči ČSSD či ANO. Kromě toho u mladých ve věku 15 až 19 let a u studentů se objevuje výrazně nižší podíl nedůvěry. Naopak relativně nižší důvěru nebo vyšší podíl nedůvěřujících Poslanecké sněmovně šetření ukázalo mezi dotázanými se špatnou, případně ani dobrou, ani špatnou životní úrovní své domácnosti, nezaměstnanými, kvalifikovanými dělníky, respondenty kritickými k současné ekonomické situaci, nespokojenými se současnou politickou situací, nespokojenými nebo ani spokojenými, ani nespokojenými s vlastním životem, lidmi žijícími v Karlovarském kraji a rozhodnými nevoliči bez preferované strany.

Senátu ve zvýšené míře důvěřují lidé hodnotící životní úroveň své domácnosti jako dobrou, respondenti spokojení se svým životem i s politickou situací, lidé příznivě hodnotící současnou ekonomickou situaci, respondenti z měst od 15 do 30 tisíc obyvatel, dotázaní z Vysočiny a voliči ČSSD. Kromě toho mezi lidmi ve věku do 30 let, studenty, ženami v domácnosti a lidmi z Olomouckého kraje byl zaznamenán nižší podíl explicitní nedůvěry k Senátu. Naopak relativně nižší důvěru nebo vyšší podíl nedůvěřujících Senátu šetření ukázalo mezi kvalifikovanými dělníky, občany z nejmenších sídel s populací do 800 obyvatel, dotázanými se špatnou, případně ani dobrou, ani špatnou životní úrovní své domácnosti, lidmi hodnotícími současnou ekonomickou situaci v ČR jako špatnou, dotázanými nespokojenými se současnou politickou situací, lidmi nespokojenými s vlastním životem a rozhodnými nevoliči bez preferované strany.

U důvěry krajským zastupitelstvům se z hlediska pohlaví, věku či vzdělání objevují jen nevýznamné rozdíly. Jejich hodnocení ovšem vykazuje zřejmou korelaci s hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a ekonomické situace v ČR, se spokojeností s politickou situací a rovněž s vlastním životem. V případě stranických preferencí se zvýšený podíl důvěry objevuje mezi stoupenci ČSSD, naopak nižší důvěru k nim vyjadřují nevoliči bez preferované strany. Méně nedůvěřujících krajským zastupitelstvům šetření zaznamenalo mezi studenty, naopak více jich je mezi podnikateli se zaměstnanci a také mezi lidmi bez náboženského vyznání. Z hlediska velikosti obce se vyšší důvěra objevuje ve městech s populací od 15 do 30 tisíc a nižší podíl nedůvěřujících byl zaznamenán také mezi obyvateli obcí a malých měst s populací od 800 do 2 tisíc, naopak zvýšenou nedůvěru ke krajským zastupitelstvům šetření ukázalo ve městech od 30 do 80 tisíc obyvatel. Snížený podíl důvěry, případně vyšší nedůvěru ke krajskému zastupitelstvu, vykazují dotázaní ve Středočeském a Ústeckém kraji, naopak lépe jsou na tom kraj Jihočeský a Vysočina. Důvěra ke krajskému zastupitelstvu je samozřejmě velmi silně propojená s důvěrou hejtmanovi.³

V případě hejtmanů a pražského primátora se pak důvěra opět zvyšuje spolu se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti i ekonomické situace v ČR, s rostoucí spokojeností s politickou situací a také s rostoucí spokojeností s životem. Podle stranických preferencí hejtmanům více důvěřují voliči ČSSD a ANO, naopak méně důvěřujících je mezi rozhodnými nevoliči. Nižší podíl nedůvěry

³ Spearmanův koeficient pořadové korelace mezi důvěrou krajskému zastupitelstvu a důvěrou hejtmanovi činil 0,732.

k hejtmanům se podobně jako v případě krajských zastupitelstev objevuje u studentů a vyšší naopak mezi podnikateli se zaměstnanci. Vyšší důvěru k hejtmanovi mají dotázaní z Jihočeského kraje, Vysočiny a Zlínského kraje, naopak nedůvěra se častěji objevuje mezi Pražany, dotázanými z Ústeckého kraje a také mezi obyvateli měst s populací od 30 do 80 tisíc.

Také u obecních zastupitelstev a starostů obcí či městských obvodů v případě statutárních měst se objevují tytéž korelace s životní úrovní, hodnocením ekonomické situace, spokojeností s politickou situací a s vlastním životem, jako v případě krajských reprezentací, přičemž i zde je důvěra v zastupitelstvo velmi silně spjatá s důvěrou starostovi.⁴ V případě obecních zastupitelstev se vyšší důvěra, případně nižší nedůvěra, objevuje mezi voliči ANO, studenty, dotázanými z obcí a malých měst do 2 tisíc obyvatel, případně rovněž z měst od 5 do 15 tisíc obyvatel a dotázanými z Vysočiny nebo z Olomouckého kraje, naopak nižší důvěru či zvýšenou nedůvěru obecním zastupitelstvům šetření ukázalo u lidí hlásících se jednoznačně k levici, rozhodných nevoličů, nezaměstnaných, respondentů z měst od 30 do 80 tisíc obyvatel a Pražanů.

Starostové mají vyšší důvěru nebo nižší podíl nedůvěry mezi voliči ANO, studenty, občany z Olomouckého kraje a zejména dotázanými z obcí a malých měst od 800 do 2 tisíc obyvatel, naopak s nižší důvěrou nebo zvýšeným podílem nedůvěřujících se starostové setkávají u lidí, kteří sami sebe politicky řadí jednoznačně na levici, rozhodných nevoličů, kvalifikovaných dělníků a dotázaných z měst nad 30 tisíc obyvatel kromě Prahy.

V rámci šetření byla zjišťována také spokojenost se současnou politickou situací v naší zemi.⁵ Aktuální výsledky a časové srovnání nabízí tabulka 2.

Tabulka 2: Spokojenost/nespokojenost se současnou politickou situací v ČR (v %)

	III/15	IV/15	V/15	VI/15	IX/15	X/15	XI/15	XII/15	I/16	II/16	III/16
Spokojen	19	19	21	21	21	21	20	21	23	17	20
Ani spokojen, ani nespokojen	35	36	32	35	36	32	33	30	33	35	33
Nespokojen	43	42	45	42	40	43	44	46	41	45	44

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně spokojen“ a „spíše spokojen“, resp. „spíše nespokojen“ a „rozhodně nespokojen“. Důpočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

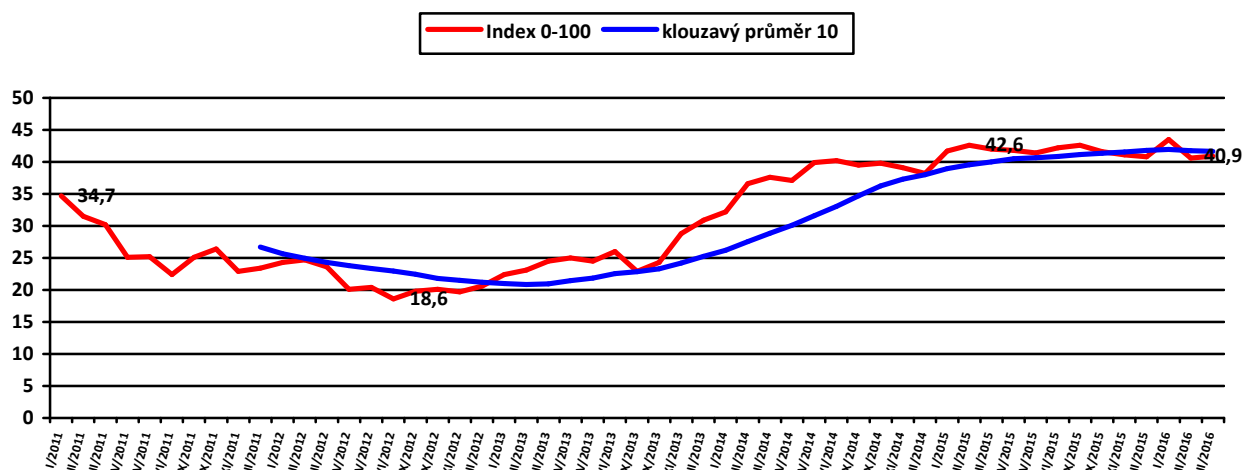
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 14. 3. 2016, 1079 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Spokojenost se současnou politickou situací vyjádřila pětina (20 %) respondentů, v tom 1 % „rozhodně“ a 19 % „spíše“. Ani spokojena, ani nespokojena se cítí třetina obyvatel ČR (33 %). Nespokojenost s politickou situací v současnosti vyjadřují více než dvě pětiny dotázaných (44 %), když 31 % je „spíše nespokojeno“ a 13 % „rozhodně nespokojeno“. Zbytek (3 %) uvedl variantu „nevím“. V porovnání s minulým šetřením z února 2016 se spokojenost s politickou situací statisticky významně neposunula, přičemž je srovnatelná i s lednem letošního roku a zároveň také s březnem roku 2015. V delším časovém srovnání, které nabízí graf 4, je pak patrné výrazné zlepšení oproti období let 2011 až 2013.

⁴ Spearmanův koeficient pořadové korelace mezi důvěrou obecnímu zastupitelstvu a důvěrou starostovi činil 0,798.

⁵ Otázka: „Zamyslíte-li se nad celkovou současnou politickou situací v České republice, řekl byste, že jste s ní velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

Graf 4: Spokojenost se současnou politickou situací v letech 2011-2016 (index spokojenosti 0-100)⁶

Zdroj: Výzkumy CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala, že spokojenost s politickou situací roste se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, se zlepšujícím se hodnocením ekonomické situace v ČR, s rostoucí spokojeností se svým životem celkově, s narůstající ochotou zúčastnit se případných voleb do Poslanecké sněmovny a s narůstajícím zájmem o politiku.

Spokojenější s politickou situací jsou častěji studenti a řadoví úředníci či provozní pracovníci, dotázaní z Libereckého kraje nebo z Vysočiny a příznivci ANO nebo ČSSD. Nespokojenost naopak častěji vyjadřují nekvalifikovaní dělníci, dotázaní z obcí a měst do 800 obyvatel nebo z měst od 30 do 80 tisíc obyvatel, respondenti z Jihočeského kraje, lidé, kteří se jednoznačně zařazují na levičce, a rozhodní nevoliči.

⁶ Index spokojenosti může nabývat hodnot od 0 do 100 a je vypočítán jako součtový skóre z nezaokrouhlených hodnot procentních podílů příslušných variant odpovědí vynásobených hodnotami 1 (velmi spokojen), 0,75 (spíše spokojen), 0,5 (ani spokojen, ani nespokojen + neví), 0,25 (spíše nespokojen) a 0 (velmi nespokojen). Klouzavý průměr 10 představuje řadu průměrů indexu spokojenosti z deseti po sobě jdoucích šetření, přičemž 10 je počet šetření, které CVVM zpravidla realizuje v průběhu jednoho roku.